

SINFDA O'QUVCHILARNING FAOLIGINI SHAKLLANTIRISH

Umirziyev Umidjon Maxamadjonovich

Farg'ona davlat universiteti, Ingliz tili kafedrasida o'qituvchisi

Axadjonov Muhammaddiyor Muxtorjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti, Chet tillari fakulteti, 4-kurs talabasi

O'quvchilarning ishtiroki o'rganish uchun juda muhim, ammo bir vaqtning o'zida ham mazmunli ishtirokni va chuqur o'rganishni targ'ib qilish oson emas. Raqamli ta'lim texnologiyalari yordam bera oladimi yoki, aksincha, xalaqit beradimi? Ushbu maqolada faollikni oshirish uchun bir necha usullar va texnikalar haqida so'z yuritiladi.

Sinfni interaktiv qiling: Talabalarni passiv kuzatuvchilardan faol o'quvchilarga aylantirish uchun hamma narsani qiling. Talabalarni tez-tez o'z o'rinlaridan turg'izib, muammoni tahlil qilishda ikki yoki uchta bo'lib ishlashlari kerak. Talabalar faol ishtirok etganda ko'proq o'rganadilar va ko'proq narsani saqlab qoladilar. Har bir darsning boshida juftlikda ishlash nafaqat qo'l ko'targan odamlarni emas, balki hammani ham jalb qiladi. Bundan tashqari, o'shanda talabalar birinchi navbatda o'z fikrlarini bir-birlari bilan baham ko'rishadi, sinf muhokamasi yanada sifatli bo'ladi.

Talabalarni savollarga javob berishga doimo undab turing: birinchi navbatda ko'ngillilarni so'ramasdan savollarga javob berish uchun alohida talabalarni ismlarini aytib chaqirishni odat qiling. Bu butun sinfni hushyor va sergak ushlab turadi. Hech qachon uch yoki to'rt daqiqadan ko'proq vaqt davomida talabalardan birining so'zlashiga yo'l qo'ymang. Siz o'quvchilaringizning oyoqqa turishlarini xohlaysiz, chunki istalgan vaqtda savolga javob berish uchun ularni jalb qilishingiz mumkin.

Talabalarni ularga qaytib kelishingizga ishontiring: agar ikki yoki undan ortiq talaba bir vaqtning o'zida qo'llarini ko'tarsa, tanlanmaganlarni bir lahzadan so'ng ularning savollariga qaytib kelishni unutmasligingizga ishontiring.

Talabani kuchini toping: Agar talaba ma'lum bir mahorat to'plamida ayniqsa mohir bo'lsa, uni ko'rsating va talabani "mutaxassis" bo'lishini kuting. Bu esa o'quvchiga sinfdoshlarining hurmatini oshiradi va o'quvchini mavzudan xabardor bo'lishga undaydi. Maqtovingizda aniq bo'lish orqali sinfingizdan turli mavzular uchun o'nlab o'quvchilarni topishga harakat qiling. Shunchaki: "Bu yaxshi yozilgan qog'oz edi", deb aytmang, balki siz qog'ozning g'oyalari, so'zlari yoki tuzilishi qaysi jihatda ajralib turganini aniq ko'rsating.

Uyatchan o'quvchilarni gapirishga undash: yumshoq, past ovozda so'zlovchi o'quvchilarni himoya qiling va uyatchan o'quvchilarni gapirishga undang. Uzoq yoki baland ovozda o'quvchilarning sinf muhokamasida hukmronlik qilishiga yo'l qo'ymang. Ko'p gapirmaydiganlarni chaqiring, shunda hamma eshitiladi. Mening bitta o'quvchim bor edi, u uyatchan va sinf oldida turib gapirishni yomon ko'rardi. Shu bilan birga, u a'lo talaba edi va omma oldida nutq so'zlash qo'rquvini engishni xohladi. Men u bilan birinchi marta sinf oldida turish o'rniga o'tirgan joyidan taqdimot qilishiga ruxsat berish uchun reja ishlab chiqdim. Bu yordam berdi va u sinfda gapirishda katta muvaffaqiyatlarga erishdi. Yana bir g'oya - savol berish va talabalarga bir necha daqiqa berish - bu talabalarga munozara boshlanishidan oldin o'z fikrlarini shakllantirishga imkon beradi.

Muhokama paytida talabalarni faol tinglang: Muhokama paytida o'quvchining diqqatini to'liq jalb qilish uchun gapirayotgani bilan kuchli ko'z aloqasini saqlang. Talabalar tinglashni xohlashadi. Talabani bosh chayqab, jilmayib yoki boshqa yo'l bilan tan olish orqali siz har bir talaba nima deyishini tinglashga va tushunishga to'liq sodiq ekanligingizni ko'rsatasiz. Tanqidiy fikr-mulohaza bildiring, lekin kuzatuvlar uchun talabani maqtash yo'llarini izlang, shunda talaba o'zini ruhlantiradi. Sinfdagi munozaralarga rahbarlik qiling, shunda ular missiyadan uzoqqa ketmaydilar.

O'quvchilarni o'zaro fikr almashishga undang: Talabalar tez-tez qilishlari kerak bo'lgan taqdimotlar qilganda, tengdoshlarni tekshirishni rag'batlantiring. Talabalarni bir-birlarini o'rganishga va bir-birlaridan o'rganishga undash juda ham muhim. Professorning yakkaxon rolini bajarishdan ko'ra, bu ularni ko'proq jalb qiladi.

Tarmoq mashqlarini bajaring: Semestr yangi boshlangan paytlarda, darslarda talabalarga uch daqiqalik "tarmoq" mashqini bering. Boshlashdan oldin, ularning martaba uchun tarmoq (aloqa o'rnatish va asosiy odamlar bilan uchrashish) muhimligini ta'kidlang. Keyin ularga o'rnidan turishni, xona bo'ylab harakatlanishni va ular bilmagan yoki juda kam biladigan talabani topishlarini ayting. Ularga topshiriq bering (masalan, sinfga tegishli savol yoki shaxs haqida o'ziga xos narsani topish) va keyin ularni butun sinfga bir-biridan o'rganganlari haqida hisobot berishlarini so'rang.

Talabalardan fikr-mulohazalarini oldindan so'rang: sinfda taxminan bir oy dars o'tgandan so'ng fikr-mulohazalaringizni so'rang. So'rash mumkin bo'lgan uchta savol: Bu sinfda o'rganishingizga nima yordam beradi? O'rganishingizga nima to'sqinlik qilmoqda? Semestrning qolgan qismi uchun qanday takliflaringiz bor? Javoblarini yozishlari uchun ularga o'n daqiqalik sukunat bering. Agar xohlasalar, javoblarni anonim tarzda topshirishlari mumkinligini ayting. Taxminan ikki oy davomida ushbu mashqni takrorlang. Bu sizga nima ishlayotgani va nima ishlamayotgani haqida qimmatli ma'lumotlarni beradi va nima qilayotganingizni o'zgartirish, o'zgartirish yoki sozlash imkonini beradi.

Har doim sinfga fikr-mulohazalardan nimani o'rganganingiz va natijada qilmoqchi bo'lgan o'zgarishlaringiz haqida hisobot bering. Talabalarning samimiy va konstruktiv fikr-mulohazalarini mamnuniyat bilan qabul qilishingizni va siz va'da qilgan o'zgarishlarni amalga oshirishingizga ishonch hosil qiling. Ushbu mashq o'quvchilaringizga kuch beradi va ular kursda qanday o'tayotgani haqida qayg'urayotganingiz va ularning manfaati uchun o'zgartirishlar kiritishga tayyor ekanligingizni bildiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. McKeachie, Wilbert J (2002). McKeachie's Teaching Tips: Strategies, Research, and Theory for College and University Teachers.
2. Umirziyaev, U. ., & Mukhammadjonov, S. . (2024). THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN LANGUAGE LEARNING. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 3(4), 128–129. извлечено от <https://www.in-academy.uz/index.php/cajei/article/view/30528>
3. Umirziyaev, U. ., & Abdurakhmonov, V. . (2022). FLOW THEORY. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 2(12), 261–264. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/6318>